

درباره نخستین فرمانده تیب امام رضا (ع) که در عملیات بیت المقدس به شهادت رسید

طلایه‌دار آزادسازی خرمشهر

۲

روایتی از تشریف کاروان جانبازان کانادین (قطع کامل پا) به حرم مطهر ثامن الحجج (ع)

رشته‌ای برگردنم افکنده دوست...

تکیه زده بر قامت عصا و پا روی صندلی چرخدار به حرم مطهر امام رئوف مشرف شده‌اند. جمعی از خانواده بزرگ جانبازان هستند که از گوشه گوشه کشورمان به عشق پابوسی امام ثامن الحجج (ع)، با همه رنج‌های ناشی از جراحات‌های جسمی در کنار خانواده آمده‌اند تا یک بار دیگر به امام و ولی‌نعمت خود عرض ارادت کنند. کاروان جانبازان کانادین (قطع کامل پا) چند روزی است که در قالب اردوی زیارتی و سلامت‌محور از استان‌های مختلف کشور میهمان صحن و سرای ملکوتی حضرت انیس‌النفوس شده‌اند...

ویژه فرهنگ و معارف رضوی | سال دوم | ویژه نامه ۱۳۴۲

نصیحت با زبان نیش‌دار نتیجه منفی دارد

به قلم مظفر سالاری منتشر شد

گوهر شب چراغ؛ روایتی داستانی از زندگی شیخ غلامرضا یزدی

سیدمجتبی حسینی پاسخ داد

«سریع الحساب» بودن خدا به چه معناست؟

مدیر مؤسسه حدیث‌الحسین (ع):

کم کاری برای غدیر، منجر به ارائه نسخه‌های بدلی می‌شود

خبر

با حضور قائم مقام تولیت آستان قدس رضوی صورت گرفت تجلیل از واقفان و پیشکسوتان میراث فرهنگی در حرم مطهر رضوی

آیین تجلیل از واقفان و پیشکسوتان موزه و میراث فرهنگی با حضور قائم مقام تولیت آستان قدس رضوی برگزار شد. به گزارش آستان‌نیوز، همزمان با هفته میراث فرهنگی، آیین تجلیل از واقفان و پیشکسوتان موزه و میراث فرهنگی صبح دیروز با حضور دکتر مالک رحمتی، قائم مقام آستان قدس رضوی و سیدجواد موسوی، مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی خراسان رضوی در موزه فرش حرم مطهر رضوی برگزار شد. رئیس سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی در این مراسم گفت: ما در آستان مقدس امام رضا(ع) که پایگاه جهاد، مقاومت و فرهنگ است علاوه بر اینکه باید مرزبان میراث ملموس (مادی) باشیم که هستیم؛ وظیفه حفاظت از مهم‌ترین موارث کشور که هویت، فرهنگ و میراث ناملموس (غیرمادی) ما به شمار می‌رود را نیز بر عهده داریم. حجت‌الاسلام والمسلمین سیدجلال حسینی در ادامه با اشاره به فرارسیدن سالروز آزادسازی خرمشهر گفت: سالانه ۳۰ میلیون زائر به شهر مقدس مشهد سفر می‌کنند و وظیفه ما انتقال و یادآوری این رشادت‌ها و ایستادگی‌ها به زائران است زیرا در این صورت است که توانسته‌ایم به سیره امام رضا(ع) عمل کنیم؛ سیره ائمه اطهار(ع) در جهاد و مبارزه جنگی ناپذیر خلاصه می‌شود و از همین رو باید عرصه‌هایی را فراهم آوریم تا جوانان و نوجوانان بیشتر با فرهنگ مقاومت و انقلابی بودن آشنا شوند.

حجت‌الاسلام حسینی خاطرنشان کرد: با همت مسئولان آستان قدس رضوی موزه جامع رضوی در ۶۳ هزار مترمربع تأسیس شد تا علاوه بر وسعت مکانی، محتوایی تأثیرگذار که از مأموریت‌های اصلی ماست را به مخاطبان ارائه دهیم. در ادامه این مراسم از دو واقف و هشت پیشکسوت موزه و میراث فرهنگی تجلیل شد. ابراهیم دژگاهی یکی از این واقفان بود که ۹۵۴ برگ اسکناس رایج ۷۷ کشور جهان که نتیجه ۱۵ سال تلاش او بوده را به موزه آستان قدس رضوی اهدا کرده است. محمدتقی صفار دیگر واقفی بود که در این مراسم از او قدردانی به عمل آمد. او نیز ۹۰۰ سکه تاریخی و باارزش را به موزه حرم امام رضا(ع) اهدا کرده است. قدمت برخی از سکه‌های اهدا شده بیش از ۲ هزار و ۵۰۰ سال است.

وضعیت حرم رضوی در اواخر دوره ایلخانی چگونه بود؟

گزارش شاهدان عینی از مشهد ۷۰۰ سال پیش

آویزان است. آستان در قبه هم از نقره است و پرده ابریشم زردوزی از در آویخته...
سیمای کلی شهر

مجموعه این گزارش‌ها، دورنمایی از سیمای مشهد حدود ۷۰۰ سال پیش به دست می‌دهد؛ جمعیتی که ترکیب زائران و مجاوران به وجود می‌آورد، آن قدر بود که نظر تاجران و صنعتگران را به خود جلب کند. حضور این افراد در شهر نیازمند ایجاد مغازه، منازل مسکونی و تأسیسات زیربنایی شهری بود؛ به همین دلیل حمدلله مستوفی برای مشهد واژه «شهرچه» را پسندیده و ظاهراً ابداع کرده است. با توجه به وسعت جمعیت مشهد در این دوره و گسترش امکانات شهری، تعداد زائران نیز رو به فزونی گذاشت؛ این افزایش تعداد، نیازمند توجه به دو مقوله مهم بود؛ نخست ساخت

حرم و فضای اطراف آن

زکریای قزوینی، مورخ و جغرافیدان دیگر این دوره نیز در کتابش با عنوان «آثارالبلاد و اخبارالعباد» علاوه بر توصیفاتش از فضای شهر مشهد، این خطه را بسیار آباد و سرسبز وصف می‌کند و از حضور صنعتگران در اطراف مشهد، سخن به میان می‌آورد: «شهری است با باغ و باغات زیاد و روستاهای بس آباد. سنگ خاری محلی آن از فیروزه مهم‌تر است و سنگتراشان ماهر و رنگین‌پنجه که بسیاری، دیگ سنگی و ابزار سنگی بسیار قشنگی از این سنگ‌های خارا می‌سازند». طبیعی است که رونق چنین فنونی در مشهد موجب رونق بازار کسب و تجارت می‌شد به خصوص که هر روز زائران بیشتری برای زیارت حرم رضوی به مشهد و خطه طوس رو می‌کردند. در این بین، شاید گزارش ابن‌بطوطه، قدیمی‌ترین گزارشی باشد که درباره شکل و شمایل حرم رضوی

محمد حسین نیکبخت

در دوران حمله مغولان، طبق مستندات موجود، حرم مطهر و احتمالاً نواحی نزدیک به آن به استثنای نوغان و طوس، از تعرض و تخریب‌های گسترده در امان ماند. آن گونه که به تدریج و در دوره‌های بعد، به شهری بزرگ و پر رفت و آمد تبدیل شد. با این حال، مشهد دوره ایلخانی علیرغم عدم تخریب جدی در دوره هجوم چنگیزیان، بیشتر ایام خود را در آشفتگی و ناامنی‌های ناشی از قدرت‌طلبی سرداران مغولی گذراند. این روایت‌ها عموماً مبتنی بر گزارش‌های مورخان است که بیشتر آن‌ها شاهد عینی این وقایع و گزارشگر مستقیم اتفاق‌های رخ داده نبوده‌اند؛ مثلاً ابن‌اثیر، مورخ مشهور و نویسنده کتاب «الکامل فی التاریخ» که در آن اشاراتی به حمله مغول به خراسان و شهر مشهد هم شده است، نوشته‌های خود را بر پایه گزارش‌های دیگران که بعضاً مستند هم نیستند، به رشته تحریر درآورده است. با این حال، ما گزارش‌هایی از برخی جهانگردان و جغرافیدانان دوره مغول داریم که تصویری هر چند محدود از حرم رضوی و شهر مشهد در اختیار ما می‌گذارد؛ تصویری که می‌توان آن را ناشی از مشاهدات آن‌ها دانست.

شهرچه‌ای به نام مشهد

حمدلله مستوفی قزوینی که از مورخان و جغرافیدانان این دوره است، در کتاب خود با عنوان «نزهت القلوب» به وضعیت شهر مشهد و حرم رضوی در این دوره می‌پردازد و می‌نویسد: «از مزار عظمای، قبر امام معصوم علی بن موسی الرضا رضی الله عنهما در دیه سناباد به چهار فرسنگی طوس است و قبر هارون الرشید عباسی در مشهد مقدس آن حضرت قرار دارد. مشهد طوس از مزارات متبرکه است و آن موضع، اکنون شهرچه شده و از مشهد تا زاوه سنجان پانزده فرسنگ است». مستوفی برای توصیف مشهد از عبارت «شهرچه» استفاده می‌کند. این عبارت، خبر از آغاز توسعه شهر و البته حرم رضوی می‌دهد. می‌دانیم که در همین دوره با دستور غازان خان، ایلخان مغول، برای احترام به سادات، فضایی در مجاورت حرم رضوی ایجاد شد که بعدها به دارالسیاده شهرت یافت.

مستوفی برای توصیف مشهد از عبارت «شهرچه» استفاده می‌کند. این عبارت، خبر از آغاز توسعه شهر و البته حرم رضوی می‌دهد. می‌دانیم که در همین دوره با دستور غازان خان، ایلخان مغول، برای احترام به سادات، فضایی در مجاورت حرم رضوی ایجاد شد که بعدها به دارالسیاده شهرت یافت.

کاروانسراهای متعدد و دوم گسترش فضای اماکن متبرکه. هر چند که ما گزارشی از توسعه مشهد در این دو ساخت نداریم، اما می‌توان حدس زد که افزایش درآمد‌های آستان در این دوره که طبق گفته ابن‌بطوطه، زیر نظر نقیب سادات رضوی در مشهد هزینه می‌شد، دست‌کم امکانات رفاهی را برای زائران افزایش داده و منجر به توسعه کیفی اماکن متبرکه شده است.

در اختیار داریم؛ او که در حدود سال ۷۱۲ خورشیدی به مشهد سفر کرده است، در این باره می‌نویسد: «مشهد امام رضا قبه بزرگی دارد. قبر امام در داخل زاویه‌ای است که مدرسه و مسجدی در کنار آن وجود دارد و این عمارت‌ها همه با سبکی زیبا و ملیح ساخته شده‌اند و دیوارهای آن کاشی است. روی قبر مطهر صندوقی است که سطح آن را با صفحات نقره پوشانیده‌اند. از سقف مقبره قندیل‌های نقره

یاد آخرین خاطره‌گویی عمو از جنگ می‌اقتم. روایت آن سرباز عراقی که توی خرمشهر اسیر شد و یک بند گریه می‌کرد. یاد آن جمله سیدعمو در گوش سرباز. نترس ... ما شیعه امیرالمؤمنین هستیم که به ابن‌ملجم هم رحم دارد. بعد پای گلوله خورده متجاوز عراقی را با چفیه‌اش بست. امکان ندارد خرداد بشود و ذهنم نرود پیش این مرد شمالی جنوبی... پیش سیدعمو، فرمانده خاکی و رئوف و بزرگ... معطوف او نشود که همیشه با خودش و با آدم‌ها در آشتی و صلح بود.

که پشت تانک می‌نشست، آرپی‌جی می‌زد، پشت توپ هم می‌ایستاد، جعبه مهمات هم جابه‌جا می‌کرد، زخمی هم روی دوشش می‌آورد پشت خط. از این فرماندها که منور و آتش و دود و گلوله سرش نمی‌شد و توی خلوتش می‌گفت: ها بله که خرمشهری‌ام، آبادانی‌ام، سوماری‌ام، بچه شلمچه‌ام، اروندی‌ام... پلاستیک را باز می‌کنم، سه تا ظرف غذاست به علاوه یک پاکت کاهی. توی پاکت را نگاه می‌کنم. ندزی یک کتابچه زیارت عاشورا گذاشته‌اند. زیارت عاشورا را می‌آورم بیرون و

باجان... حواست هست که ناظرند هان؟ به گمانم سیدعمو عاشق بود و هست. از آن دسته بی‌ادعا که تمام زندگی و داراییشان را می‌گذارند وسط. یاد نمی‌آید باری او را دیده باشم و مهربانی و انرزی و شور نصیب نشده باشد. با اینکه جانباز بود و قرص‌های ردیف شده‌اش روی طاوچه شبیه قطار، با اینکه زیاد بر اثر عوارض جنگ بیهوش می‌شد و تشنج می‌کرد اما چیزی که از او به خاطر دارم یک جفت نگاه آرام و به شدت مؤمن است. از لابه‌لای خاطراتش فهمیدم فرمانده بود. فرمانده ارشد. به گمانم از این فرماندها

رقیه توسلی | توی خاطرات گویی، رودست نداشت. خدایا مرز همیشه کلامش جاذبه داشت. مخصوصاً وقت روایت‌های جبهه و جنوب و جنگ. «سیدعمو» اهل شمال بود اما روح و جانش جای دیگری سیر می‌کرد. نفسش می‌رفت برای خاک مقدس جنوب. به قول خودش برای دیار معطر شهیدان. برای سالگرد سیدعمو، دخترش غذا آورده. عطر زعفران و گلاب می‌پیچد. مطمئنم اگر خودش بود حرف را می‌کشاند به خرداد ماه و می‌گفت: شهدا! شهدا! قلم حق دارند

نیمکت زندگی

یک عاشقانه سُر بی

